

סיום הש"ס (3)

וחמשה עשר באב שבו פסקו לחרות עצים למערכה, וכתב **נימוקי יוסף** (כ"ב נג: בדפי הריף), שמכאן מוכח שמחת סיום על גמר מצוה, והנה היא שמחה רוחנית, ולא גשמית כמו שמחת חתן וכלה, ומכל מקום עושים סעודת הגוף, כמו ביום הכיפורים מפני שהוא שמחה רוחנית חוששין לבלבל השמחה מהס"ם, משגרין לו שעיר המשתלח ביום הכיפורים, וזה טעם סעודת סיום ושמחה בחמשה עשר באב ולא שייך לברך על זה שהשמחה במעונו.

חתם סופר בספרו "תורת משה"

פירוש נוסח בסוף המסכת: "ההדרן עלך"

הנוסח לומר בסיום מסכת הדרן עלך מסכת פלונית והדרן עלך, האי 'והדרן עלך', צריך ביאור דמה לה להמסכת להדר עלך. יש לומר, כמו שצריך אדם ללמוד את המסכת כמו כן צריך המסכת ללמד את האדם דהיינו מעשים טובים ומדות טובות ישירות והלכות למעשה השייכים לאותה מסכת, כמו שנתייחד לומר בהלשם יחוד שקודם הלימוד, הריני רוצה ללמוד כדי שיביאני לימוד זה לידי מעשה ולידי מדות ישירות ולידי ידיעת התורה, זהו הפירוש של הדרן עלך נמי כלומר כמו שהדרן עלך מסכת פלונית ואין אנו מסיחין דעתנו ממך, כמו כן הדרן עלך ותעשה פעולתך גם עלינו.

עוד יש לפרש: כלומר שתעשה עלינו הדרת פנים כמו שפירש הר"ב **מברטנורא** (סוטה פ"ט מ"א) על הסנהדרין שנקראים סנהדרין בשביל ששונאים הדרת פנים כמו שאמר הכתוב (דברים א. יז) "לא תכירו פנים במשפט", וכמו שמצינו נמי אצל **אונקלוס**, שאחר שלמד תורה הרבה ניכר היה על פניו, וכן העיד "בספר רחמי האב" על סנדלר אחד שלא היה לו יד בלימוד והיה גומר בכל שנה סדר הש"ס באמירה בעלמא והיה צלם אלוקים על פניו כאחד הגדולים, וכן הביא בספר "מדבר קדמות" בשם שוחר טוב: הוד והדר נותן הקב"ה למי שיגע בתורה שנאמר: גדולים מעשי ה' שהם לוחות העדות דרושים לכל חפציהם הוד והדר פעלו, זהו נמי כאן כמו שהדרן עלך מסכת פלונית הדרן עלך נמי ותעשה גם אתה עלינו הדרת פנים והאר פנינו ונוושע.

ספר "יומא טבא"

מתחיל מסכת אחרת

הסעודה שעושים אחרי שמסיימים מסכת, אינה בשביל מה שלמד כבר אלא בשביל מה שמתחיל מסכת אחרת, והיא סיוע שיצליחו במה שעתידיים ללמוד. סעודת מצוה

אוקמיה בגירסא

בש"ס (שבת קיח:): אמר אביי תיתי לי תכי חזינא צורבא מרבנן דשלים מסכתא עבידנא יומא טבא לרבנן, ומבואר שאפילו אם תלמיד חכם אחד מסיים מסכתא אחת צריכים לעשות יומא טבא, והנה רש"י פירש, דשלים מסכתא "שגרסה". וצריך ביאור מאי קמ"ל בזה, הרי אם שלים מסכתא בודאי הכונה שלמד וגרס אותה. ונראה עפ"י מה דאיתא בש"ס עבודה זרה (יט): לעולם ליגריס איניש ואע"ג דמשכח ואע"ג דלא ידע. שנאמר: "גרסה נפשי לתאבה", גרסה ולא טחנה. ופירש"י גרסה, שלא היה טוחן הדק אלא כריחים של גרוסות המחלקים חיטה לשנים או לארבע, ומרוב תאוותו לתורה הייתי שובר לפי היכול אע"פ שאיני טוחנה הדק ליכנס לעומקה, עכ"ד. הרי דגרסה היינו כשאנו לומד בעיון לעומקה. והנה אביי דעביד יומא טבא להאי צורבא מרבנן דשלים מסכתיה, לכאורה תימא איך יתכן להשלים מסכתא, הלא התורה עמוקה מני ים וא"א להשלים אפילו מסכתא אחת, אף שסיים אותה פעם אחת, מכל מקום כל פעם שישב ללמוד אותה, תמיד ימצא בה פניני וחידושים שיתחדשו לו בדרך לימודו בפעם השנית והשלישית, ואיך יתכן לומר דשלים מסכתיה. ולכן פרש"י שגרסה, דודאי שבעומק אין חקר למו ולא השלימה, אבל השלימה בדרך בקיאות והיינו גריסה. וזה השמיענו רש"י דגם כשהשלים מסכתא בדרך גרסה בעלמא שאינה טוחנה הדק היטב לעומקה, גם בכהאי גוונא עביד אביי יומא טבא לרבנן.

ספר "יומא טבא"

טעם שששה סדרי משנה מתחילים במ"ם פתוחה "מאימתי וכו'" ומסיימין במ"ם סתומה "בשלום", לרמז שאין לפתוח פיו רק לדברי תורה ולסתום פיו אחר כך.

זרע קודש

כדי לתת לסט"א את חלקו

"ויבא אהרן וכל זקני ישראל לאכל לחם עם חותן משה" (שמות יח. יב), כתיב (שם ט) "ויחד יתרו", ואמר רב שהעביר חרב חדה על בשרו (סנהדרין צד), פירש שמל עצמו, והנה איתא בים של שלמה (ב"ק פרק מרובה ס"ו לז) שרצה לפסוק לומר שהשמחה במעונו בסעודת סיום שאין שמחה להקב"ה אלא בעסק התורה, וכתב שנתקלקלה אותה סעודה, וחזר בו, כי מסתמא היה לחז"ל סוד בדבר שלא לקבוע ברכה זו על שמחה זו, ולפענ"ד ממקומו נלמד כי אמרו חז"ל (תענית ל:): לא היו ימים טובים לישראל כיום הכיפורים וחמשה עשר באב, ואמרו יום הכיפורים משום סליחה ומחילה

היא להשגת רוח הקודש, על דרך והיה כנגן המנגן, וכעין סעודת יצחק לברך בנו, ואנו מטילים אותה בתוך, בין סיום מסכתא זו להתחלת האחרת, והלואי שנועיל. אמנם הקרובים אל ה', עושים אותה מיד בהתחלת המצוה, וזה היתה סעודת משה ליתרו בהכנסתו להתגייר, והתחיל להיות תלמיד חכם ועדיין לא למד, וזהו דכתיב (שמות י"ח י"ב): **"ויבא אהרן וכל זקני ישראל לאכול לחם עם חתן משה לפני האלוקים"**, לפני דייקא, ואולי לזה נתכוונו חז"ל (ברכות סד). באומרים כל הנהנה מסעודה שתלמיד חכם שרוי בתוכה, כאילו נהנה מזיו השכינה, שנאמר (שמות יח. יב): **ויבא אהרן וכל זקני ישראל לאכול לחם עם חתן משה לפני האלוקים**, אמרו שתלמיד חכם שרוי בתוכה, פירוש מתחיל בתוכה, כי שרוי לשון התחלת ענין זה.

חתם סופר מסכת ברכות

מסכת

אמרתי טעם שנקראת מסכת על שם מסכה יינה, כי זה בחינת תורה שבעל פה שהתורה היא למעלה מן השגת אדם ובכח פיהן של חכמים שלועסין דברי התורה עד שמקרבין אותם להמקבלים, וכמו היין חי שאין יכולין לשותתו רק על יד מזיגת במים. גם מסכת מלשון מלכות כמו שכתוב: **נסכתי מלכי וכמו שדרשו במדרש שישים המה מלכות, שישים מסכתות, שכל מסכתא היא מלכה בפני עצמה.**

שפת אמת

מסכת ברכות

יש בה תשעה פרקים, וכנגדם מצינו תשעה מיני ברכות: קריאת שמע, ברכות תפילה, ברכות המצוות, ברכות הודאה, ועוד חמשה ברכות בחמישה החושים, בחוש השמיעה, ברכת הרעמים, בחוש הראיה כדתנן הרואה מקום שנעשה בו ניסים לאבותינו אומר וכו', בחוש הריח ברכת הבשמים, בחוש הטעם ברכת הנהנין, ובחוש המישוש ברכת חתנים. ומתחיל הש"ס במסכת ברכות אף שבתורה יש מצוות אחרות תחילה, משום שנאמר (משלי יא. כו) **"וברכה לראש משביר" משביר**, ר"ת ר'בי י'הודה ב'ן ש'מעון מ'חבר, רמז שרבי יהודה הנשיא חיבר את המשניות ומתחלת במ"ם מאימתי, לפי שהתורה שבכתב מסיימת באות למ"ד ואחר אות למ"ד באה האות מ"ם.

ומתחלת במצות קריאת שמע, כי היא הראשונה לכל המצוות כשנעשה בר מצוה שחייב בקריאת שמיע מיד כשנכנס הלילה.

ומתחלת המסכתא באות מ"ם מ'אמתי ומסיימת בה"א עת לעשות לה', הרי מ"ה, על שם הכתוב מה ה' אלוך שואל מעמך ואמרו חז"ל אל תקרי מה אלא מאה, אלו מאה ברכות שמברכים בכל יום.

ספר "יומא טבא"

הלכה: לימוד תורה: סגולות לזכרון

בעניני הלימוד: להשכים ולהעריב בביה"כ, ללמד תורה לאחרים, ללמוד בעיון ובהבנה, ללמוד בקול ובנעימה, ללמוד בצנעה, ללמוד בבית המדרש, לעשות סימנים לתורה, לזהר מהרהור בדברי תורה במקומות מטונפים, כתיבת חידושי תורה, לנשק הספר שלומד בו כשמתחיל וכשמסיים את לימודו. וברור שהעצה המועילה ביותר היא להרבות בחזרה תמיד על מה שלומד, הפך בה והפך בה דכולא בה, ומינה לא תזוע, שאין לך מדה טובה הימנה. תפילה: יבקש רחמים ממי שהחכמה שלו, להאריך בברכת אתה חונן, ובברכת התורה, ובברכת אהבה רבה, לומר ברכת אהבה רבה עד וליחדך באהבה (שלא בשעת התפילה). מידות טובות והנהגות: יראת שמים, ענוה, והכנעה, רגילות בפת שחרית, הרגיל בשמן זית, לזהר בטבילת עזרא.

ספר "פסקים ותשובות" יו"ד סי' רמ"ו

פתגם: חבר אל מול אי הצלחה לא יאשים טעות שלך

ספר "שמחלה"

חקירה: לשון הרע לתועלת

הותרה, או שאין זה לשון הרע כלל (קודש ישראל, בספר הילכות עולם לר' אברהם יוסף אהרמן טו)

ספר "קובץ יסודות וחקירות"

סיפור: זמן ושכל

פלוגי חיבר ספר בשם 'לכל זמן' הראה את ספרו לרב אחד והתפאר לפניו שהספר מכיל דברי חכמה ושכל למכביר. עיין הרב בספר, ולבסוף נענה ואמר: מימרה שגורה היא בפי הבריות: מה שיעשה הזמן לא יעשה השכל.... אמנם חיבורך עשוי לכל זמן, אבל אינו עשוי בשכל.

ספר "חד וחלק" חלק ד' (דף טו)

שבת שלום

יוצא לאור לרפואה שלימה של דינה בת מרים, ויקטוריה שושנה בת ג'ו"ס חנה, רפאל יהודה בן מלכה, אליהו בן מרים, שלמה בן מרים, חיים אהרן לייב בן רבקה, שמחה ג'וזת בת אליו, חיים בן סוזן סולטנה, אבישי יוסף בן שרה לאה, אוריאל נסים בן שלמה, פייגא אולגה בת ברנה, רינה בת פיבי, נחום בן שמחה, נסים בן אסתר, מרים בת עזיזא, רפואה שלימה ולידה קלה לרבקה בת שרה. זרע של קיימא לחניאל בן מלכה ורות אוריליה שמחה בת מרים. זיווג הגון לאלודי רחל מלכה בת חשמה. לעילוי נשמת: ג'ינט מסעודה בת ג'ולי יעל, שלמה בן משה. לעילוי נשמת מסעודה בת בלח, גלדיס קמונה בת רחל

לעילוי נשמת מרים בת מקנים

